

Tudományos ösztöndíjak és tandíjak visszatérítése program 2019

Támogatott szervezet neve: Kárpátaljai Magyar Felsőoktatás Fejlesztéséért Alapítvány

Támogatási szerződés száma: HTTI/10/3/2019. év

Támogatás címe: Tandíj-visszatérítés és ösztöndíjazás támogatása

Az Ungvári Nemzeti (korábban Állami) Egyetemet 1945-ben alapították, besorolását tekintve IV. akkreditációjú, akadémiai szintű felsőoktatási intézmény. Megnyitása óta több mint ötven alkalommal bocsátott ki szakembereket baccalaureusi, és magiszteri diplomával, az egyetemen PhD-képzés is folyik. Az Ungvári Nemzeti Egyetemen 1963 óta (azaz idén 55 esztendeje) folyik magyar nyelv és irodalom-szakos tanárok képzése a Magyar Filológiai Tanszéken. Eddig több mint ezer hallgató szerzett itt magyar nyelv- és irodalom-szakos tanári oklevelet. Az oktató munka mellett a tanszék tanárai 1966 óta tudományos kutatással is foglalkoznak. A magyar filológiai tanszék szoros kapcsolatokat ápol magyarországi és külföldi felsőoktatási intézményekkel, hungarológiai központokkal, tudományos és akadémiai intézményekkel. A tanszék bázisán jött létre 1988-ban az ungvári Hungarológiai Központ. A magyar filológiai képzés mellett 2004-ben megnyitotta kapuit a magyar történelem és európai integráció tanszék, illetve 2008 elején létrejött a fizika-matematikai tanszék. Ennek köszönhetően – az oktatási törvény követelményeinek eleget téve – 2008. szeptember 25-én lehetőség nyílt az egyetem magyar tanszékeit összefogó Magyar Tannyelvű Humán- és Természettudományi Kar felavatására. 2013-ban a meglévő 4 szak (magyar nyelv, történelem, matematika, fizika) mellé egy következő is társult – a nemzetközi kapcsolatok, politológia, szakfordítás. 2019-től beindult a képzés a magyar nyelv (mint idegen nyelv) és angol nyelv szakos képzés.

2018-tól a kar új néven – Ukrán-Magyar Oktatási-Tudományos Intézet – működik tovább. A szaktantárgyakat 47 oktatótanár adja elő, közülük négyen a tudományok nagydoktorai, professzorok, 20-an a tudományok kandidátusai, docensek, 20 adjunktus, tanársegéd, illetve asszisztens. Az idei tanévben diákjaink létszáma 275 fő.

Az Ukrán-Magyar Oktatási-Tudományos Intézetben magyar nyelv és irodalom (magyar nyelv, mint idegen nyelv + angol nyelv), történelem, fizika és matematika szakos tanárképzés folyik elsősorban a kárpátaljai magyar tannyelvű iskolák részére. Emellett a matematika, a fizika szakos hallgatók informatika, illetve tudományos szakirányokban is képezhetik magukat, a nemzetközi kapcsolatok szakirány pedig egészen új távlatokat nyitott meg. Minden tanszéken van aspirantúra (PhD-képzés), ahová a legjobb végzősöket vesszük fel. Nemzeti egyetemünkön, így a magyar karon is a nappali tagozatos alapképzés négyéves (BsC), a levelezői tagozaton pedig öt éves. Egységesítésre került sor a magiszteri képzés időtartamában is, amely mind a humán, mint pedig a természettudományi szakokon másfél esztendő. A nemzeti egyetem minden kara, így intézetünk is a bolognai rendszer szerint kredit-modul rendszerben dolgozik. A hallgatók évfolyam- és szakdolgozatokat, mester fokozatú diplomamunkákat írnak. Részt vesznek a tanszékek hallgatói önkormányzati munkájában, tudományos előadásokat tartanak a tudományos diákköri konferenciákon.

Az egyre inkább begyűrűző gazdasági válság miatt az államilag finanszírozott ösztöndíjas helyek száma is drasztikusan megcsappant. Ennek összefüggéseiben (a diáklétszám csökkenése miatt) csökkennek a rendelkezésre álló tanári állások, illetve az ösztöndíjak száma is. Jelenleg közel 120 hallgatónk tanul költségtérítéses képzésen.

Az elmúlt években megfogalmazott egyik fő célunk az ukrajnai magyarság alapvető célja az ukrajnai magyar értelmiség legképzettebb rétegének itthon tartása, amelynek egyik fő eszköze a tudományos kutatás intézményesítése és az esélyegyenlőség biztosítása a kutatóintézetekben. Ehhez szükség lenne a már meglévő kutatócsoportok felkarolására, illetve új kapcsolatok kialakítására mind az anyaországban, mind pedig a szomszédos régiókban egyaránt. Az ukrajnai állami finanszírozású kutatóintézetekben hagyományaink továbbvitele érdekében biztosítani kell a magyar vonatkozású témák, számunkra fontos térségek stb. kutatásának lehetőségét. Az egyetemi tudományos tevékenység támogatására az elmúlt években számos programot sikerült elindítanunk, aminek köszönhetően jelentős fejlődést sikerült generálni a tudományos kutatások, illetve ehhez kapcsolódó publikációs tevékenység terén.

Ugyancsak nem lehet közömbös számunkra, hogy mekkora diákkontingenssel vágnak neki a kárpátaljai magyar felsőoktatási intézmények egy-egy tanévnek. Az Ukrajna keleti régióiban zajló fegyveres konfliktus és a gazdasági krízis oda vezetett, hogy a Kárpátalján érettségizett, felsőfokú képzésben részesülni kívánó diákok alig 25 %-a akar csak szülőföldjén maradni és tanulni. Az oktatási törvényben történt módosítások még tovább rontják az összképet.

Az Ungvári Nemzeti Egyetemen vegyes finanszírozási rendszer működik, amely értelmében vannak állami ösztöndíjas és költségtérítéses (szerződéses) helyek. Az elmúlt években a csökkenő ösztöndíjszám volt a meghatározó, már nem csupán az első, hanem a felső tagozatos diákok is tandíjat fizetnek.

A program keretében többek között az egyetemünkön magyar nyelvi képzésben tanuló diákjaink számára került sor a tandíj-visszatérítésre két turnusban (2019 első félévéért – 2018-2019-es tanév második szemesztere, illetve 2019 második félévéért – 2019-2020-as tanév első szemesztere).

Ugyancsak fontos szerepet szánunk a tudományos utánpótlás kinevelésének is, amely keretében a Fizika-csillagászat doktori iskola nappali szakos hallgatói számára (4 fő – 5 félév) biztosítottunk PhD-ösztöndíjat.

A jó tanulmányi átlaggal rendelkező diákok az meghirdetett ösztöndíjprogram révén részesülhetnek pótlólagos támogatásban.

A támogatási programnak köszönhetően sikerült megtartani a tanári/tanárszegédi, illetve adminisztratív munkatársak többségét, s ezáltal biztosítani a folytonosságot az oktatási folyamatokban. A projekt első félévi anyagi háttérét a Nemzeti Jelentőségű Intézmények program pályázati forrásai révén biztosítottuk (ez a támogatási szerződés szövegében is visszaköszönt, mivel az ösztöndíjprojektet egy egészséges eszközként kezeltük). A tanári tudományos kutatómunka eredményei (a projekt keretében támogatott 2019-es esztendő második félévéért (2019-2020-as tanév első szemesztere) az alábbi tudományos eredményeket sikerült felmutatni:

- Posztgraduális képzésben való részvétel - 0
- PhD/kandidátusi/doktori értekezés – 1.
- Hazai tudományos tanácsokban/bizottságokban való tagság – 8.
- Külföldi tudományos tanácsokban/bizottságokban való tagság – 8.
- Külföldi tudományos kiadványok szerkesztőbizottságában való tagság – 14.
- Ukrajnai tudományos kiadványok szerkesztőbizottságában való tagság – 13.
- Nemzetközi/országos/UNE konferencia szervezése – 21.
- Nemzetközi/országos/UNE konferencián való részvétel – 32
- Tudományos-diákköri konferencia szervezésében való részvétel – 13.

- Diákok konferenciára való felkészítése, a konferencia típusának megjelölésével – 3.
- Szerkesztői munka – 15.
- Monográfia kiadása (egyedüli szerző) – 3.
- Monográfia kiadása (társszerző) – 6.
- Tudományos publikáció külföldi kiadványban – 10.
- Tudományos publikáció UNE-kiadványban – 32
- Diákok felkészítése tudományos (nemzetközi) konferenciára – 6.
- Egyéb (pl.: recenziók, szakmai vélemények írása disszertációkra, egyetemi és iskolai szintű jegyzetekre és tankönyvekre, pályázatokra beadott munkákra) – 21.

Mindösszesen: 189 tudományos projekt/teljesítmény.

A program révén 187 személy (tanár/tanársegéd, adminisztratív munkatárs, diák és PhD-hallgató) részesült tudományos-kutatói ösztöndíjban, illetve térítettük meg a tandíját.

A projekt megvalósulásáról az UNE UMOTI Tudományos Tanácsának ülésén számoltunk be két alkalommal.

Ezúton köszönjük a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének fejlesztéséért és a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program koordinálásáért felelős miniszteri biztosság és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatását.